

11.9.2024

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

Liikenne- ja viestintävaliokunta keskiviikko 11.9.2024 klo 11.15 / HE 57/2024 vp / Asiantuntijapyyntö

Kemianteollisuus ry kiittää liikenne- ja viestintävaliokuntaa 1.8.2024 saapuneesta lausunto- ja kuulemispyynnöstä koskien hallituksen esitystä eduskunnalle kyberturvallisuudirektiivin (NIS 2 -direktiivi) täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi (HE 57/2024 vp).

Yleiset huomiot

Kyberturvallisuudirektiivin tavoitteena on yhdenmukaistaa kyberturvallisuusvaatimuksia, parantaa kriisinkestävyttä sekä vakauttaa yritysten liiketoimintaympäristöä koko yhteisön alueella. Kansallinen täytäntöönpano tulee lisäksi vahvistamaan yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta.

Kemianteollisuus ry on kuitenkin huolissaan suppeasta taloudellisten vaikutusten arvioinnista useiden eri toimialojen osalta. Hallituksen esityksen perusteella on vaikeata arvioida myöskään sitä minkälaisia kustannusvaikutuksia valvontaviranomaisten antamat sektorikohtaiset tekniset määräykset voivat aiheuttaa. Kustannusvaikutusten lisäksi sektorikohtaisten määräysten ei tulisi korottaa vaatimustasoa, jonka tulee olla yhtenäinen kaikissa jäsenvaltioissa. Hallituksen esityksessä annetaan osin liian optimistinen kuva kyberturvallisuuden tilasta ja siten tarvittavista kehitystoimenpiteistä esimerkiksi kemianteollisuuden osalta. Hallituksen esityksen kohdassa 3.12.1 todetaan seuraavaa: ”Kemianteollisuuden eurooppalainen kattojärjestö Cefic ylläpitää Responsible Care -ohjelmaa, joka kattaa myös kyberuhkiin varautumisen. Suomessa Ceficin ohjelmaan on sitoutunut noin sata yritystä, jotka edustavat noin 80%:a kemianteollisuuden tuotannosta.” Suomessa noin 100 yritystä on sitoutunut *globaaliin* Responsible Care® -ohjelmaan, joka edustaa noin 80 %:a kemianteollisuuden tuotannosta, mutta ohjelmaan ei varsinaisesti kuulu kyberturvallisuuden indikaattoreita kuten *European Responsible Care® Security Code* -ohjelmaan, johon hallituksen esityksessä virheellisesti viitataan. Kemianteollisuuden globaalissa vastuullisuusohjelmassa toki tarkastellaan paljon muita teollisuuden terveys-, turvallisuus- ja ympäristötekijöitä. Näin ollen käytössä oleva vastuullisuusohjelma ei anna kyberturvallisuuden tilasta käytännössä minkäänlaista kokonaiskuvaa. Huoltovarmuusorganisaation Digipoolin vuonna 2020 teettämän selvityksen mukaan teollisuuden kybermaturiteetti ei ollut kovin korkealla tasolla (https://www.digipooli.fi/sites/digipooli/files/2021-06/The-current-state-of-cybersecurity-in-different-sectors_2020.pdf).

Uudet lakisääteiset velvoitteet asettavat runsaasti uusia tehtäviä myös valvontaviranomaisille. Kemianteollisuus ry on huolissaan julkisen sektorin toimintakyvystä valvonta- ja neuvontatehtävien osalta. Julkisen talouden kestävyttä parantavat toimet vähentävät valvontaviranomaisten resursseja lakisääteisiin tehtäviin. Kemianteollisuus ry on ollut erittäin tyytyväinen esimerkiksi Turvallisuus- ja

11.9.2024

kemikaalivirasto Tukesin erinomaiseen ennakolliseen neuvontapalveluun kemikaaliturvallisuusasioissa, mutta valtiontalouden säästötoimenpiteet uhkaavat jopa olemassa olevia palveluita, mikä saattaa jo sellaisenaan heikentää suomalaista hyvää turvallisuuskulttuuria. Uusien tehtävien haltuunotto ja suorittaminen on äärimmäisen haastava tehtävä samanaikaisesti toteutettavien resurssivähennysten vuoksi. Vastaavanlainen huoli kohdistuu Traficomin Kyberturvallisuuskeskuksen resursseihin. Uusi lainsäädäntö tuo myös heille lisää lakisääteisiä tehtäviä ja tämä saattaa uhata hienoa verkostotyötä, mitä Kyberturvallisuuskeskus tällä hetkellä tekee elinkeinoelämän toimijoiden kanssa.

Yksityiskohtaiset huomiot

20 § CSIRT-yksikön tehtävät

20 §:n 1 momentin 9 kohdan tekstiin olisi hyvä sisällyttää NIS 2 -direktiivin 11 artiklan 4 kohdassa asetettu velvoite, jonka mukaan CSIRT-yksikön tulee luoda yhteistyösuhteet asiaankuuluviin yksityisen sektorin sidosryhmiin. Tämä velvoite löytyy nyt perustelutekstistä, mutta merkittävyytensä vuoksi se olisi hyvä nostaa varsinaiseen säädöstekstiin.

38 § Seuraamusmaksun enimmäismäärä

Lain rikkomisesta määrättävien hallinnollisten seuraamusmaksujen enimmäismäärä on varsin korkea. Lakiesityksen perusteluissa olisi hyvä kuvata, minkälaisia porrastuksia ja harkinnanvaraisuuksia valvova viranomainen suorittaa esitellessään ja etenkin seuraamusmaksulautakunta suorittaa seuraamusmaksuja määrätessään.

41 § Toimijaluettelo

Hallituksen esityksen mukaan toimijan on tehtävä 41 §:n mukainen ilmoitus valvovalle viranomaiselle vuoden 2024 loppuun mennessä. Vaikka hallituksen esityksessä on pyritty kuvaamaan toimijat ja lain soveltamisala kattavasti, toimijan oikeusturvan kannalta olisi suositeltavaa, että viranomaisille asetettaisiin velvoite olla yhteydessä soveltamisalaan kuuluviin yrityksiin ja kertoa soveltamisalaan kuulumisesta.

44 § Kyberkriisinhallintaviranomainen

Hallituksen esityksessä todetaan seuraavaa: "NIS 2 -direktiivin 9 artiklan 1 kohdan kohdassa tarkoitettuna kyberkriisinhallintaviranomaisena toimii kukin 43 §:n 1 momentissa tarkoitettu viranomainen sille laissa säädettyjen tehtävien mukaisesti. Liikenne- ja viestintäviraston Kyberturvallisuuskeskus toimii koordinaattorina laajamittaisten kyberturvallisuuspoikkeamien ja -kriisien hallinnassa." Etenkin laajojen moniviranomaistilanteiden hallitsemiseksi olisi syytä harkita tulisiko koordinaattorin tehtävä kuvata laissa tarkemmin. On hyvä muistaa, että koordinaatio ei ole sama asia kuin johtaminen. Kriisitilanteessa kummallekin on tarvetta.

Mirva Ojala
Johtava asiantuntija (Security & Safety)
Kemianteollisuus ry